



การสอบสวนการระบาดของโรคไข้เดงกี บ้านสันป่าลาน หมู่ 5 ตำบลตากออก
อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก เดือนพฤษภาคม-มิถุนายน 2558
Outbreak investigation of dengue fever in Bansunpalan,
Takok sub district, Bantak district, Tak, Thailand, May – June 2015

✉ taohu_p@hotmail.com

จำรัส เอียงหมีและคณะ

บทคัดย่อ

วันที่ 12 พฤษภาคม 2558 เวลา 18.30 น. งานสุขาภิบาลฯ กลุ่มงานเวชปฏิบัติครอบครัวและชุมชนโรงพยาบาลบ้านตาก อำเภอ บ้านตาก จังหวัดตาก ได้รับแจ้งจากงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน โรงพยาบาลบ้านตากว่า มีผู้ป่วยสงสัยไข้เลือดออก (DF) เข้ารับการรักษาที่ โรงพยาบาลบ้านตาก 1 ราย ทีม SRRT อำเภอบ้านตาก และทีม SRRT ตำบลตากออก จึงได้ดำเนินการสอบสวน ควบคุมโรคและเฝ้าระวังการเกิดโรคในพื้นที่ ตั้งแต่วันที่ 13 พฤษภาคม 2558 เวลา 09.00 น. มีวัตถุประสงค์ เพื่อยืนยันการวินิจฉัยโรค ศึกษาลักษณะการเกิดโรคทางระบาดวิทยา แหล่งรังโรค และแนวทางในการควบคุมและป้องกันโรค เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา วิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล เป็นจำนวน อัตราป่วย และค่าร้อยละ ผลการสอบสวนพบผู้ป่วยรวม 3 รายในบ้านสันป่าลาน หมู่ที่ 5 ตำบลตากออก อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก เป็นชาวพม่า 2 ราย อายุ 23 ปี และ 18 ปี ที่มารับจ้างในพื้นที่และอาศัยอยู่บ้านเดียวกัน โดยมีวันเริ่มป่วย 5 และ 10 พฤษภาคม 2558 ตามลำดับ ส่วนรายที่ 3 เป็นเด็กชาวไทยอายุ 13 ปี ซึ่งมีบ้านอาศัยใกล้เคียงกับผู้ป่วย 2 รายแรก ทั้ง 3 ราย มีไข้ ปวดศีรษะ และปวดกล้ามเนื้อ ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการยืนยันว่าเป็นผู้ป่วยโรคไข้เดงกีจริง ผู้ป่วยทั้ง 3 ราย อาศัยอยู่ในบ้านละแวกเดียวกัน และเกิดโรคในระยะเวลาใกล้เคียงกัน น่าจะมีสาเหตุมาจากลักษณะพื้นที่เป็นบ้านเรือนปลูกใกล้ชิดติดกัน ตัวบ้านทึบ อากาศถ่ายเทไม่สะดวก รอบบ้านมีต้นไม้อยู่รอบตัวบ้านเอื้อต่อการหลบซ่อนของยุงที่เป็นพาหะ และตรวจพบลูกน้ำยุงลายในพื้นที่ หมู่บ้านนี้ไม่เคยเกิดโรคในปีที่แล้วมา ทีม SRRT โรงพยาบาลบ้านตากและสำนักงานสาธารณสุขอำเภอบ้านตากได้ร่วมมือกับ ผู้นำชุมชน อสม. และชาวบ้านหมู่ที่ 5 ตำบลตากออก อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก ได้ดำเนินการควบคุมโรคในพื้นที่เฝ้าระวังควบคุมป้องกันโรคทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายและพ่นหมอกควันทำลายยุงตัวแก่ ให้สุขศึกษาและประชาสัมพันธ์กับประชาชนในหมู่บ้านในเรื่องโรคไข้เลือดออก และติดตามเฝ้าระวังผู้ป่วยรายใหม่ในพื้นที่อย่างใกล้ชิด ไม่พบมีผู้ป่วยใหม่เพิ่มในชุมชน

คำสำคัญ: ไข้เดงกี, ตาก

ผู้เขียนบทความวิจัย

จำรัส เอียงหมี¹, ภิพาภรณ์ โมรราราช¹, นกมล วันตะ¹, บุญรัตน์ ปันตา², เกษม ศิริมา², ประสิทธิ์ ถาวรอ้าย²

¹ โรงพยาบาลบ้านตาก จังหวัดตาก

² สำนักงานสาธารณสุขอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก

ความเป็นมา

วันที่ 12 พฤษภาคม 2558 เวลา 18.30 น. งานสุขาภิบาล กลุ่มงานเวชปฏิบัติครอบครัวและชุมชนโรงพยาบาลบ้านตาก อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก ได้รับแจ้งจากงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน โรงพยาบาลบ้านตากว่า มีผู้ป่วยสงสัยไข้เลือดออก (Dengue fever: DF) เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลบ้านตาก 1 ราย ด้วยอาการมีไข้ คลื่นไส้ อาเจียน ผื่นแดง อาศัยอยู่หมู่ที่ 5 ตำบลตากออก ซึ่งเป็นผู้ป่วยรายแรกของหมู่บ้านตั้งนั้นทีม SRRT อำเภอ บ้านตาก และทีม SRRT ตำบลตากออก จึงได้ดำเนินการสอบสวนควบคุมโรคและเฝ้าระวังการเกิดโรคในพื้นที่ ตั้งแต่วันที่ 13 พฤษภาคม 2558 เวลา 09.00 น.

วัตถุประสงค์

1. เพื่อยืนยันการวินิจฉัยและการระบาดของโรค
2. เพื่อหาสาเหตุการระบาดของโรค
3. เพื่อค้นหาผู้ป่วยและผู้สัมผัสโรครายใหม่
4. เพื่อหาแนวทางในการควบคุมและป้องกันการระบาดของโรค

การแพร่กระจายของโรค

วิธีการศึกษา

1. การศึกษาระบาดวิทยาเชิงพรรณนา เพื่อหาขอบเขตการเกิดและการกระจายของโรคตามลักษณะของบุคคล เวลาและสถานที่ทั้งที่เป็นปัจจุบันและข้อมูลของการเกิดโรคที่ผ่านมา โดยขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1.1 รวบรวมข้อมูลและศึกษารายละเอียดของผู้ป่วยในขณะมารักษาที่โรงพยาบาลบ้านตากจากเวชระเบียนผู้ป่วย ผลตรวจทางห้องปฏิบัติการ และสอบถามข้อมูลและประวัติสัมผัสโรคจากผู้ป่วยและญาติ

ตารางที่ 1 ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการและการวินิจฉัยของผู้ป่วยไข้เดงกี ตำบลตากออก อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก

ชื่อ-สกุล	อายุ (ปี)	วันเริ่มป่วย	วันพบผู้ป่วย	อาการ	ผลตรวจทางห้องปฏิบัติการ	การวินิจฉัย
ชายพม่า* (Index case)	23	10 พ.ค. 58	12 พ.ค. 58	ไข้ ปวดศีรษะ ปวดกระตัก ปวดกล้ามเนื้อ	Hct=46.3% Plt=108,000 เซลล์/ลบ.มม. WBC=2,800 เซลล์/ลบ.มม. Dengue antigen = Positive IgG=Negative IgM=Negative	Dengue fever
ชายพม่า*	18	5 พ.ค. 58	14 พ.ค. 58	ไข้ ปวดศีรษะ ปวดกล้ามเนื้อ	Hct=47.9% Plt=24,000 เซลล์/ลบ.มม. WBC=5,900 เซลล์/ลบ.มม. Dengue antigen = Negative IgG= Negative IgM= Positive	Dengue fever
เด็กชายไทย	13	20 พ.ค. 58	21 พ.ค. 58	ไข้ ปวดศีรษะ ปวดกล้ามเนื้อ อาเจียน	Hct=31.9% Plt=200,000 เซลล์/ลบ.มม. WBC=3,500 เซลล์/ลบ.มม. Dengue antigen = Positive	Dengue Fever

หมายเหตุ: * อาศัยอยู่บ้านเดียวกัน

1.2 ศึกษาสภาพแวดล้อม ค่าดัชนีความชุกของลูกน้ำ ยุงลายโดยการสำรวจในหมู่บ้าน บริเวณบ้านผู้ป่วยบ้านใกล้เคียง และโรงเรียนเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประเมินความเสี่ยงของการเกิดโรคแหล่งโรคและแนวโน้มการเกิดโรคและการกระจายโรค

1.3 เก็บตัวอย่างเลือดเพื่อตรวจหาภูมิคุ้มกันที่ตอบสนองต่อเชื้อ

1.4 ค้นหาผู้ป่วยเพิ่มเติมในหมู่ที่ 5 ตำบลตากออกและโรงเรียนที่ผู้ป่วยศึกษา โดยมีนิยามผู้ป่วยดังนี้

ผู้ป่วยสงสัย (Suspected case) หมายถึง ผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 5 ตำบลตากออกที่มีอาการไข้ ร่วมกับอาการต่อไปนี้อย่างน้อย 2 อาการ คือ ปวดศีรษะ ปวดกระตักตา ปวดกล้ามเนื้อ มีผื่นมีอาการเลือดออก Tourniquet test ให้ผลบวก ระหว่างวันที่ 1 เมษายน-10 พฤษภาคม 2558

ผู้ป่วยยืนยัน (Confirmed case) หมายถึง ผู้ป่วยสงสัยที่มีการตรวจแยกเชื้อไวรัสและ/หรือการตรวจหาแอนติบอดียืนยันการติดเชื้อเดงกีในพื้นที่

2. โดยใช้แบบสอบสวนโรคไข้เลือดออกและแบบรายงานผลการควบคุมโรคไข้เลือดออก

3. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าดัชนีชี้วัดลูกน้ำยุงลาย BI, HI และ CI

4. การศึกษาทางห้องปฏิบัติการ โดยใช้ผลการตรวจ Complete blood count (CBC), Dengue antigen, IgG และ IgM เพื่อสนับสนุนและยืนยันการวินิจฉัยโรค

ผลการศึกษา

1. ยืนยันการวินิจฉัยโรค จากการสอบสวนโรคพบผู้ป่วยดังนี้

2. ยืนยันการระบาด

จากการศึกษาข้อมูลระบาดวิทยาของอำเภอบ้านตาก ย้อนหลัง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553-2557 พบว่า อำเภอบ้านตากมีอัตราป่วย สูงสุดในปี พ.ศ. 2555 อัตราป่วย 271.60 ต่อประชากรแสนคน ปี พ.ศ. 2553 พบผู้ป่วยส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอายุ 6-10 ปี ร้อยละ 25.58 ปี พ.ศ. 2554-2557 พบผู้ป่วยส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอายุ 11-15 ปี ร้อยละ 26.14, 30.65, 38.81 และ 28.57 ตามลำดับ สถานการณ์โรคไข้เลือดออกของตำบลตากออก พบอัตราป่วยสูงในปี พ.ศ. 2554-2555 อัตราป่วย 346.25, 336.70 ต่อประชากรแสนคน ตามลำดับ และพบผู้ป่วยในพื้นที่หมู่ที่ 5 ตำบลตากออก อย่างต่อเนื่องทุกปี ยกเว้นในปี พ.ศ. 2557 ไม่พบผู้ป่วย

ผลการศึกษาทางระบาดวิทยา

ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน

หมู่ที่ 5 ตำบลตากออกอยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลบ้านตาก ทิศตะวันตกติดกับแม่น้ำปิง อยู่ห่างจากโรงพยาบาลบ้านตาก ประมาณ 1 กิโลเมตร มีวัด 1 แห่ง โรงเรียนระดับประถมศึกษา 1 แห่ง โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา 1 แห่ง โรงเรียนเอกชน 1 แห่ง ซึ่งอยู่ในความดูแลของโรงพยาบาลบ้านตากเป็นหมู่บ้านที่อยู่กันหนาแน่น ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม (ทำนา ทำสวน) และรับจ้าง การคมนาคมสะดวกบ้านของประชาชนปลูกตามริมแม่น้ำปิงเป็นส่วนใหญ่

ประวัติผู้ป่วย (Index case) ผู้ป่วยเพศชายอายุ 23 ปี สัญชาติพม่า อาศัยอยู่หมู่ที่ 5 ตำบลตากออกอำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก ขณะที่ยังป่วยได้ทำงานรับจ้างอยู่ที่ร้านรับทำหมากก่อสร้างแห่งหนึ่งในหมู่ที่ 5 ตำบลตากออก ซึ่งในพื้นที่ยังไม่พบผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกบ้านพักของผู้ป่วยอยู่ใกล้โรงเรียนธรรมราชานุสรณ์ ตำบลตากออก อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก

ประวัติการเจ็บป่วย (Index case) ผู้ป่วยเริ่มป่วยวันที่ 10 พฤษภาคม 2558 วันที่ 12 พฤษภาคม 2558 เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลบ้านตากเป็นผู้ป่วยใน ด้วยอาการไข้ ปวดศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน ผื่นแดง ไม่มีปวดท้อง ไม่มีเลือดออกผิดปกติ ปัสสาวะออกดี กินได้ดี ไม่มีซีม Tourniquet test positive แขนขวา สัญญาณชีพแรกเริ่ม อุณหภูมิร่างกาย 38.0 องศาเซลเซียส ชีพจร 84 ครั้ง/นาที อัตราการหายใจ 20 ครั้ง/นาที ความดันเลือด 110/70 มิลลิเมตรปรอท แพทย์ให้การวินิจฉัย Dengue fever และผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ ฮีมาโตคริต ร้อยละ 46.3 เม็ดเลือดขาว 2,800 เซลล์/ลบ.มม. เกล็ดเลือด 108,000 เซลล์/ลบ.มม. และ Dengue antigen = Positive, Dengue antibody IgG, IgM = Negative

การค้นหาและสอบสวนผู้ป่วยในหมู่บ้านและในบ้านผู้ป่วย

จากการค้นหาผู้ป่วยย้อนหลังในหมู่ที่ 5 ตำบลตากออก ช่วงก่อนจะพบผู้ป่วย (Index case) และได้ทำการเฝ้าระวังโรค พบผู้ป่วยทั้งสิ้น 3 รายในหมู่บ้าน ดังนี้

ผู้ป่วยรายแรกเริ่มป่วยก่อน Index case เป็นเวลา 5 วัน เป็นเพศชาย อายุ 18 ปี สัญชาติพม่า เริ่มป่วยในวันที่ 5 พฤษภาคม 2558 เป็นคนงานรับจ้างของร้านรับหมากก่อสร้างแห่งหนึ่งในหมู่ที่ 5 ตำบลตากออก อำเภอบ้านตาก จังหวัดตากซึ่งพักอยู่ที่เดียวกับ Index case มารับการรักษาด้วยอาการ ไข้ ปวดศีรษะ ในวันที่ 14 พฤษภาคม 2558 สัญญาณชีพแรกเริ่ม อุณหภูมิร่างกาย 37.5 องศาเซลเซียส ชีพจร 84 ครั้ง/นาที อัตราการหายใจ 20 ครั้ง/นาที ความดันเลือด 100/70 มิลลิเมตรปรอท แพทย์วินิจฉัย Dengue fever ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการพบ ฮีมาโตคริตร้อยละ 47.9 เม็ดเลือดขาว 5,900 เซลล์/ลบ.มม. เกล็ดเลือด 24,000 เซลล์/ลบ.มม. และผลตรวจ Dengue antigen = Negative, Dengue antibody IgG = Negative, IgM = Positive

ผู้ป่วยรายที่สอง คือ Index case

ผู้ป่วยรายที่สามเริ่มป่วยหลังจาก Index case เป็นเวลา 10 วัน เป็นเพศชาย อายุ 13 ปี สัญชาติไทยเริ่มป่วยในวันที่ 20 พฤษภาคม 2558 เป็นนักเรียนของโรงเรียน A หมู่ที่ 5 ตำบลตากออก อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก ซึ่งอยู่ในละแวกเดียวกับ Index case และผู้ป่วยรายแรก มารับการรักษาด้วยอาการ ไข้ ปวดศีรษะ ในวันที่ 21 พฤษภาคม 2558 สัญญาณชีพแรกเริ่ม อุณหภูมิร่างกาย 39.0 องศาเซลเซียส ชีพจร 110 ครั้ง/นาทีการหายใจ 22 ครั้ง/นาที แพทย์วินิจฉัย Dengue fever ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการพบ ฮีมาโตคริตร้อยละ 36.2 เม็ดเลือดขาว 3,500 เซลล์/ลบ.มม. เกล็ดเลือด 200,000 เซลล์/ลบ.มม. และผลตรวจ Dengue antigen = Positive, Dengue antibody IgG = Negative, IgM = Positive

ลักษณะทางระบาดวิทยาและการกระจายของโรค

จากรูปที่ 1 พบผู้ป่วยไข้เดงกี จากการสอบสวนพบผู้ป่วยทั้งหมด 3 ราย ผู้ป่วยรายแรก (First case) เริ่มป่วยวันที่ 5 พฤษภาคม 2558 ส่วนผู้ป่วยยืนยันที่ได้รับรายงานเป็นรายแรก (Index case) เริ่มป่วยวันที่ 10 พฤษภาคม 2558

ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมของพื้นที่เกิดโรค

บ้านสันปาลาน หมู่ 5 ตำบลตากออก มีลักษณะเป็นบ้านที่ปลูกติดๆ กัน ซึ่งรอบหมู่บ้านจะมีพื้นที่ท้องนาด้านทิศตะวันตกของหมู่บ้าน เวลาฝนตกชุกจะมีน้ำขังเป็นแห่งๆ ลักษณะทั่วไปของหลังคาเรือน การตั้งของบ้านเรือนอยู่หนาแน่น การติดต่อกันระหว่าง

หมู่บ้านมีความสะดวก ประชากรส่วนใหญ่ใช้รถจักรยานยนต์ในการเดินทางบ้านผู้ป่วย Index case เป็นห้องพักคนงาน สร้างด้วยไม้ ชั้นล่างมีการนำไม้อัดมากันแบ่งเป็นห้อง ภายในห้องพักค่อนข้างทึบ การถ่ายเทอากาศไม่สะดวก สภาพแวดล้อมรอบที่พักของผู้ป่วยมีการจัดการสุขาภิบาลที่ไม่ถูกสุขลักษณะ ประกอบไปด้วยวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการก่อสร้าง ซึ่งถูกจัดเก็บอย่างไม่เป็นระเบียบ

ข้อมูลทางสุขาภิบาล

ประชาชนส่วนใหญ่มีการจัดเก็บขยะโดยการนำมารวมกัน

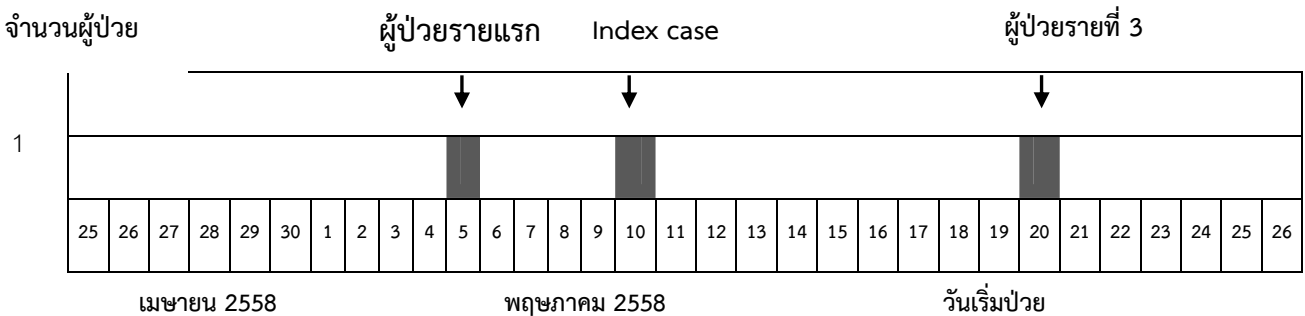
ไว้ที่ถังขยะ โดยจะมีรถเก็บขยะของเทศบาลมาเก็บขยะ พบยังมีการทิ้งขยะอยู่ทั่วไป การจัดสิ่งของต่างๆเป็นระเบียบรวมทั้งบ้านของผู้ป่วยด้วย บางบ้านมียางรถยนต์ที่ไม่ได้ใช้วางอยู่ บางอันจะมีน้ำขัง

ผลการสำรวจดัชนีลูกน้ำยุงลาย

เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลบ้านตาก เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลบ้านตาก ผู้ใหญ่บ้าน และอาสาสมัครสาธารณสุข ในพื้นที่เกิดโรค ทำการสำรวจและควบคุมลูกน้ำยุงลายอย่างต่อเนื่อง จนค่าดัชนีลูกน้ำยุงเท่ากับ 0

ตารางที่ 2 จำนวนและอัตราป่วยโรคไข้เลือดออก ตำบลตากออก อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก ปี พ.ศ. 2553-2557

ปี พ.ศ.	อำเภอบ้านตาก		ตำบลตากออก		หมู่ 5 ตำบลตากออก	
	จำนวนผู้ป่วย (ราย)	อัตราป่วยต่อแสนประชากร	จำนวนผู้ป่วย (ราย)	อัตราป่วยต่อแสนประชากร	จำนวนผู้ป่วย	อัตราป่วยต่อแสนประชากร
2553	43	93.26	10	97.27	1	138.90
2554	88	192.73	37	346.25	2	277.78
2555	124	271.60	36	336.70	1	135.50
2556	67	146.74	9	19.71	2	266.67
2557	21	45.49	5	10.83	-	0.00



รูปที่ 1 จำนวนผู้ป่วยโรคไข้เดงกี หมู่ 5 ตำบลตากออก อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก จำแนกตามวันที่เริ่มป่วย

วิจารณ์ผล

สถานการณ์การเกิดการระบาดของโรคไข้เดงกี (DF) ครั้งนี้พบผู้ป่วยจำนวน 3 ราย โดยลักษณะอาการและผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการน่าจะใช่ผู้ป่วยไข้เดงกีผู้ป่วยอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 5 บ้านสันป่าลานตำบลตากออก อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก ซึ่งเป็นหมู่บ้านซึ่งไม่มีผู้ป่วยในปีที่ผ่านมา เนื่องจากสภาพแวดล้อมและภูมิประเทศในหมู่บ้านและหลังคาเรือนเอื้อต่อการเกิดโรคไข้เลือดออก สภาพภายในบ้านที่มืด ทึบ ไม่ค่อยมีแสงสว่าง รวมถึงปัจจัยเสี่ยง

ในหมู่บ้านที่มีค่าดัชนีความชุกลูกน้ำยุงลายสูงเกินกว่าค่ามาตรฐาน ทำให้มีการแพร่กระจายของโรคในการควบคุมโรคครั้งนี้ ได้ทำการพ่นหมอกควันและปล่อยละอองละอองยาในตำบลและบริเวณรอบบ้านผู้ป่วยทั้ง 3 รายและในโรงเรียนภายหลังได้รับรายงานโรค ประกอบกับมาตรการควบคุมและกำจัดลูกน้ำยุงลายอย่างเข้มงวดของ อาสาสมัครสาธารณสุข นักเรียน และจากทุกภาคส่วน ทำให้การควบคุมโรคไข้เดงกี (DF) ในครั้งนี้เป็นไปได้ด้วยดี สามารถหยุดการระบาดของโรค การระบาดในครั้งนี้มีการติดเชื่อในรอบเดียวกัน



เนื่องจากวันเริ่มป่วยไม่เกิน 28 วัน โดยไม่พบการระบาดในลักษณะ ระบาดซ้ำในพื้นที่

มาตรการควบคุมป้องกันโรค

ใช้มาตรการ 5 ป. 5 ร. ในการดำเนินการควบคุมป้องกันโรค ใช้เลือดออกในชุมชนตามมาตรการของจังหวัดตาก ปี พ.ศ. 2558

5 ป. (ปิด เปลี่ยน ปลดปล่อย ปรับปรุง ปฏิบัติ) แนะนำให้ทุก หลังคาเรือนปฏิบัติเป็นประจำ ต่อเนื่อง

5 ร. (โรงเรียน โรงเรียน โรงพยาบาล โรงงาน โรงทาน)

1. ดำเนินการพ่นฝอยละอองเพื่อกำจัดยุงตัวแก่ทั้งในพื้นที่ รอบ ๆ บ้านผู้ป่วยทั้งหมู่บ้านจำนวน 3 รอบ โดย ครั้งที่ 1 ดำเนินการ ในวันที่ 13 พฤษภาคม 2558 เวลา 09.00 น. ครั้งที่ 2 ในวันที่ 15 พฤษภาคม 2558 เวลา 14.00 น. และครั้งที่ 3 ในวันที่ 19 พฤษภาคม 2558 เวลา 14.00 น.

2. ประสานโรงเรียน A เพื่อให้นักเรียน รณรงค์และกำจัด แหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายในโรงเรียน และชุมชน

3. ประชาสัมพันธ์ความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก ทางหอ กระจายข่าว

4. ประชุมชี้แจงอาสาสมัครสาธารณสุขและหาแนวทางการ ควบคุมป้องกันโรคไม่ให้เกิดการระบาดโรคไข้เลือดออกในหมู่บ้าน ต่อไป

5. ค้นหาผู้ป่วยตามนิยามของผู้ป่วย และไม่พบผู้ป่วย

6. ฝักระวังโรคในพื้นที่หมู่ที่ 5 ตำบลตากออก ตั้งแต่วันที่ 20 พฤษภาคม 2558 (วันเริ่มป่วยของผู้ป่วยรายสุดท้าย) ถึงวันที่ 16 มิถุนายน 2558 จำนวน 28 วัน

7. ให้ความรู้แก่ประชาชนในหมู่ที่ 5 ตำบลตากออกเพื่อ สร้างความเข้าใจแก่ประชาชน

ปัญหาและข้อจำกัดในการสอบสวนโรค

1. ความร่วมมือจากประชาชนยังไม่มีเท่าที่ควร เนื่องจาก ประชาชนไม่ค่อยอยู่บ้าน

2. ประชากรส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเป็นวัยเด็กและผู้สูงอายุ ทำให้การควบคุม การทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย ก่อนข้างได้รับความร่วมมือน้อย

สรุปผลการสอบสวน

ในเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน 2558 พบผู้ป่วยไข้เดงกี บ้าน สันป่าลานหมู่ที่ 5 ตำบลตากออก อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก จำนวน 3 ราย เป็นชายพม่า 2 ราย อายุ 23 และ 18 ปี ที่มารับจ้าง ในพื้นที่และอาศัยอยู่บ้านเดียวกัน โดยเริ่มป่วยวันที่ 5 และ 10 พฤษภาคม 2558 ตามลำดับ ส่วนรายที่ 3 เป็นเด็กชาวไทยอายุ 13 ปี

ซึ่งมีบ้านอาศัยใกล้เคียงกับผู้ป่วย 2 รายแรกได้ดำเนินการควบคุม และป้องกันโรค ในโรงเรียน ชุมชน การทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย การใช้สารเคมีกำจัดลูกน้ำ การพ่นหมอกควัน และฝอยละอองละออง การปรับสภาพสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้าน และการฝักระวังการเจ็บป่วย ในชุมชนไม่พบผู้ป่วยมีผู้ป่วยเพิ่มขึ้น การระบาดในครั้งนี้มีการติดเชื้อ ในรอบเดียวกันเนื่องจากวันเริ่มป่วยไม่เกิน 28 วัน ไม่พบการระบาด ในลักษณะระบาดซ้ำในพื้นที่ พบดัชนีลูกน้ำยุงลายในพื้นที่ข้างเคียง จากการศึกษาค่าดัชนีลูกน้ำยุงลายคาดว่าผู้ป่วยน่าจะรับเชื้อมาจาก บริเวณรอบบ้านของผู้ป่วยเอง ซึ่งพบค่าดัชนีลูกน้ำค่อนข้างสูง

ข้อเสนอแนะ

1. เพิ่มความถี่ในการสุ่มตรวจค่าดัชนีความชุกของลูกน้ำยุงลาย ในพื้นที่เสี่ยงต่อการระบาดใช้เลือดออกทั้งในหมู่บ้านและโรงเรียน และต้องดำเนินการควบคุมโรคอย่างเข้มแข็ง ซึ่งรวมถึงบ้านพัก อาศัยของชาวต่างชาติด้วย

2. เห็นสมควรให้ผู้นำหมู่บ้านและประชาชนได้มีส่วนร่วมใน การดูแลสุขภาพแวดล้อมอย่างจริงจังเพื่อลดอัตราความชุกชุมของยุง

3. ควรให้สุศึกษาและประชาสัมพันธ์เรื่องโรคในสถาน- ศึกษาหน่วยงานองค์กรท้องถิ่นสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณนายเทศบาลตำบลบ้านตาก ที่ให้การ สนับสนุนงบประมาณทีมงาน เวชภัณฑ์เครื่องมืออุปกรณ์ในการเข้า ควบคุมโรคไข้เลือดออกในพื้นที่และอาสาสมัครสาธารณสุข ในหมู่ที่ 5 ตำบลตากออก อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก ที่ให้ความร่วมมือใน การสำรวจทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุง

เอกสารอ้างอิง

1. กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. คู่มือประเมินอำเภอ ควบคุมโรคเข้มแข็งแบบยั่งยืน. นนทบุรี: กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข; 2557.

2. สำนักโรคระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค. นิยามโรคติดต่อประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและ พัสดุภัณฑ์; 2546.

3. สำนักโรคระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค. คู่มือการดำเนินงานทาง ระบาดวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่ง สินค้าและพัสดุภัณฑ์; 2542.

4. สถาบันสุขภาพเด็กมหาราชินี กรมการแพทย์ กระทรวง สาธารณสุข. การวินิจฉัยและรักษาโรคไข้เลือดออกเดงกี: ฉบับ เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษามหาราชินี. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพ- มหานคร: กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข; 2556.

ตารางที่ 3 ผลการสำรวจดัชนีลูกน้ำยุงลายละแวกบ้านผู้ป่วย

ควบคุมครั้งที่	วันที่	จำนวน		จำนวนภาชนะ (ชิ้น)						HI ชุมชน	CI ชุมชน	BI ชุมชน
		หลังคาเรือน		บ้านเรือน		โรงเรียน		วัด				
		สำรวจ	พบ	สำรวจ	พบ	สำรวจ	พบ	สำรวจ	พบ			
1	13 พ.ค. 2558	12	2	89	5	12	0	17	0	16.67	5.61	41.67
2	20 พ.ค. 2558	12	0	64	0	18	0	10	0	0.00	0.00	0.00
3	27 พ.ค. 2558	12	0	72	0	16	0	12	0	0.00	0.00	0.00

แนะนำการอ้างอิงสำหรับบทความนี้

จำรัส เอียงหมี, ภิพาภรณ์ โมราราช, นภดล วันตะ, บุญรัตน์ ปันตา, เกษม ศิริมา, ประสิทธิ์ ถาวรไธย. การสอบสวนการระบาดของโรคไข้เดงกี บ้านสันป่าลาน หมู่ 5 ตำบลตากออก อำเภอ บ้านตาก จังหวัดตาก เดือนพฤษภาคม-มิถุนายน 2558. รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์ 2559; 47: S34-40.

Suggested Citation for this Article

langmee J, Morarach P, Wanta N, Punta B, Sirima K, Tawonaii P. Outbreak investigation of dengue fever in Bansunpalan, Takok sub district, Bantak district, Tak, Thailand, May-June 2015. Weekly Epidemiological Surveillance Report 2016; 47: S34-40.

Outbreak investigation of dengue fever in Bansunpalan, Takok sub district, Bantak district, Tak, Thailand, May – June 2015

Authors: Jumras langmee¹, Pipaporn Morarach¹, Nopadol Wanta¹, Boonyarat Punta², Kasem sirima², Prasit tawonaii²

¹ *Bantak Hospital, Tak Province*

² *Bantak District Public Health Office, Tak Province*

Abstract

Background: On 12nd May 2015, the SRRT in Bantak Hospital was notified of Dengue Fever case at Emergency Department of Bantak Hospital in Tak Province. An investigation was conducted during 13th May 2015 – 16th June 2015 with the objectives to confirm a diagnosis and outbreak, to conduct active cases finding, prevent and control further spread of the disease.

Methods: Descriptive study was performed by reviewing medical record of cases, data from interviews were recorded in the investigation forms, conducting active cases finding in community according in case definition and collecting specimens from suspected cases, environment surveys at patients' house, community and school

Results: The 3 cases (2 Myanmar, 1 Thai nationality), all confirmed cases. First case and Index case were Myanmar, They are employee and they live in the same house. The first case was 18 years old male. His onset was on 5 May 2014 (from active cases finding). The index case was 23 years old male adolescent, his onset was 10 May 2015. The third case was 13 years old adolescent and study secondary school in Bantak district. His was onset 20 May 2015. He lived near the first case's habitat. All cases were fever, headache, and myalgia. They were confirmed for Dengue Fever.

Conclusions: The key success control measures were the network cooperation of subdistrict Municipality, School, Public Health Department, Village Health Volunteer and people in the community. The outbreak was curtained and no second generation was observed in the outbreak area.

Keywords: dengue fever, Tak